

JOAN F. MIRA

“Pense en els elefants, que són una espècie de mamífers tan gregaris com nosaltres (no són óssos, ni tigres, per exemple), i on els grups familiars només estan composts per femelles i els seus descendents infantils. Els mascles adolescents viuen en grups a part, els mascles adults viuen al seu aire. Els he vist a l'Àfrica, caminant amb tristesa o amb ira, caminant sols, i em feien molta pena”

Pares

Reunió mensual, de novembre, de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans, que és la meua secció. Qüestions de tràmit, etcètera, i comunicació del convidat del dia, que és el professor Lluís Flaquer: “Família, globalització i individualització”, és el tema de la seua intervenció i del debat posterior. A la meua esquerra, una jurista i una sociòloga, membres de l'Institut, segueixen atentament l'exposició, tan atentament com jo. El ponent ens explica, amb gran còpia de dades i de consideracions, una cosa que tots vagament intuïm o sabem: que la família diguem-ne canònica i més o menys occidental, la família composta de pare i mare (matrimoni legal) i fills, es troba en un estat precari, per dir-ho suaument. El pare real i legal ja no és sovint l'element dominant, ni és l'únic proveïdor de recursos; la mare, sovint, ja no pateix l'eterna dependència econòmica (i per tant dependència absoluta), i en definitiva les relacions de tots dos entre ells, i amb els fills, i amb la societat, ja no poden ser allò que han estat sempre. Entre altres coses, perquè la societat (els poders públics, l'estat) s'ocupa més i més d'aquelles coses que abans eren matèria de la família estricta: els mateixos fills, que des dels pocs anys ja van al parvulari, la cura dels malalts (que abans es feia a casa), la pensió a les viudes i als vells (que abans depenien només dels fills adults), i tot això que més o menys sabem. I perquè cada petit individu que arriba en aquest món no necessita ja, per ser membre reconegut del grup social, la garantia de la paternitat i del llinatge: és, com qui diu, ciutadà per dret propi pel fet mateix de nàixer. Recordem què era, abans, un “bastard” o un fill il·legítim (si no era fill de noble, o rei o cardenal, que el “reconeixien” i el feien legal, si volien: el feia legal el pare real, no la mare), quina situació tan inestable i trista la d'un fill sense pare que fóra espòs legítim de la mare. I bé, tot això s'ha acabat, almenys jurídicament, s'ha acabat. Vejam: als països d'Europa i d'Amèrica del Nord, un tant per cent creixent dels infants naixen fora del matrimoni, de pares no casats. El quinze, el vint per cent, en alguns països més del cinquanta per cent. Primera dada, doncs, impressionant. I un percentatge equivalent de parelles més o menys estables no han firmat papers de casament legal. I un altre percentatge creixent canvien de company o companya una vegada o més, de manera que més i més homes viuen amb fills que no són seus, i els seus fills viuen amb homes que no són els seus pares.

Així, tal com jo ja em temia i com vaig comentar, el grup central irreductible ja no és només el format per pare, mare i fills, sinó només mare i fills: que és l'únic denominador comú que tenen tots els sistemes familiars de totes les societats humanes. Els pares, doncs, esdevenen redundants, digué el professor ponent. Si les dones-mares són econòmicament independents, si l'estat-societat assumeix tota la responsabilitat quant a la salut, l'educació i la protecció dels infants, si tot això és així, la funció clàssica de pare pot ser purament optativa, per no dir que és ja una excrescència del passat, una cosa que el progrés tendeix a eliminar. I no diré que no, però a mi no em fa gràcia. Pense en els elefants, que són una espècie de mamífers tan gregaris com nosaltres (no són óssos, ni tigres, per exemple), i on els grups familiars només estan composts per femelles i els seus descendents infantils. Els mascles adolescents viuen en grups a part, els mascles adults viuen al seu aire. Els he vist a l'Àfrica, caminant amb tristesa o amb ira, caminant sols, i em feien molta pena: eren pares redundants, havien fet el seu paper prenyant femelles, i allà s'acabava la seua funció en la vida diguem-ne social. Les femelles s'ocupaven de la resta, en grup compacte i, si em permeten, amb un cert aire de felicitat. Supose que els fills sense pare poden créixer satisfactòriament; però ser pares sense fills al costat, mascles adults sense família, no sé, amb permís dels sociòlegs, si ho podrem suportar.